

Ενότητα 10^η: Κοινοβουλευτική αρχή

Λίνα Παπαδοπούλου
Επ. Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

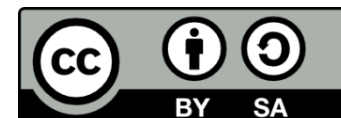

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

- Έννοια
- Η ιστορική εμφάνιση της αρχής
- Η αποτύπωσή της στο ελληνικό Σύνταγμα
- Οι τρεις εκφάνσεις της στο ελληνικό Σύνταγμα (ψήφος εμπιστοσύνης προς την Κυβέρνηση, αρχή της δεδηλωμένης, μετέπειτα πρόταση εμπιστοσύνης ή δυσπιστίας)

Σκοποί ενότητας

- Να κατανοηθεί η έννοια της κοινοβουλευτικής αρχής μέσα από την ιστορική εξέλιξη και την αποτύπωσή της στο ελληνικό Σύνταγμα
- Να παρουσιαστούν και να αναλυθούν οι τρεις εκφάνσεις της αρχής στο ισχύον ελληνικό Σύνταγμα
- Να καταστεί σαφές το συνταγματικό πλαίσιο που διέπει την πρόταση/ ψήφο εμπιστοσύνης και την πρόταση δυσπιστίας
- Να κατανοηθεί η σχέση της αρχής της δεδηλωμένης με την κοινοβουλευτική αρχή

Έννοια κοινοβουλευτικής αρχής

συνίσταται σε:

1. Πρωταρχικότητα Βουλής

= ουσιαστική υπεροχή της Βουλής ως αντιπροσωπείας του κυρίαρχου λαού

2. εξάρτηση της κυβέρνησης από τη Βουλή

= πεμπτουσία του κοινοβουλευτικού συστήματος (μονιστικός κοινοβουλευτισμός)

εξάρτηση από την εμπιστοσύνη της Βουλής και στη φάση διορισμού Κυβέρνησης

Ιστορική εμφάνιση

διαρρύθμιζε τις σχέσεις μονάρχη και Κοινοβουλίου

- αρχικά δυναδικός κοινοβουλευτισμός
= διπλή εξάρτηση της Κυβέρνησης από την εμπιστοσύνη
  - αφενός της Βουλής
  - αφετέρου του αρχηγού του Κράτους
- = γνήσιο ή αυθεντικό κοινοβουλευτικό πολίτευμα ή ορλεανισμός

ολοκλήρωση του κοινοβουλευτικού συστήματος

= εξάρτηση της κυβέρνησης αποκλειστικά και μόνο από τη Βουλή λόγω:

- εισαγωγής της καθολικής ψηφοφορίας,
- ανάπτυξης του κομματικού φαινομένου
- ολοκλήρωσης της δημοκρατικής αρχής
- εξάπλωσης της αβασίλευτης μορφής των δημοκρατικών πολιτευμάτων

Ελληνικό σύνταγμα

Κοινοβουλευτική αρχή είναι ο κανόνας σύμφωνα με τον οποίο η Κυβέρνηση που διορίζεται από τον αρχηγό του κράτους και ασκεί την εκτελεστική εξουσία εξαρτάται από την εμπιστοσύνη της Βουλής

- ⇒ ισορροπία μεταξύ της νομοθετικής εξουσίας (από την εμπιστοσύνη της οποίας εξαρτάται η Κυβέρνηση) και της εκτελεστικής εξουσίας (που διαθέτει τη δυνατότητα διάλυσης της Βουλής)
- ⇒ ενοποίηση σε ένα κέντρο πολιτικής εξουσίας
- ⇒ ο αρχηγός του κράτους περιορίζεται σ' έναν κατά βάση ρυθμιστικό / συμβολικό ρόλο

Τρεις εκφάνσεις

- 1. Η πρώτη υποχρεωτική ψήφος εμπιστοσύνης της Βουλής προς την Κυβέρνηση**
  - i. Λογικά πρώτη –
  - ii. χρονικά έπεται του διορισμού Πρωθυπουργού
- 2. Αρχή δεδηλωμένης (διορισμός Πρωθυπουργού)**
- 3. Μετέπειτα πρόταση εμπιστοσύνης ή δυσπιστίας**

1. Ψήφος εμπιστοσύνης

- υποχρεωτικά μια φορά για κάθε Κυβέρνηση
- **Άρθρο 84 παρ. 1 Συντ.**
  - = 15 ημέρες από την ορκωμοσία του Πρωθυπουργού
  - η Κυβέρνηση **υποχρεούται** να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης
  - είτε μετά από γενικές βουλευτικές εκλογές
  - είτε μεσούσης της βουλευτικής περιόδου, μετά τον σχηματισμό νέας Κυβέρνησης
  - ή εάν αποχωρήσει ο Πρωθυπουργός, πάλι κατά τη διάρκεια της ίδιας βουλευτικής περιόδου.

Άρθρο 84: (Εμπιστοσύνη της Βουλής)

1. Η Κυβέρνηση οφείλει να έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής. Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την ορκωμοσία του Πρωθυπουργού, η Κυβέρνηση υποχρεούται να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης της Βουλής και μπορεί να τη ζητεί και οποτεδήποτε άλλοτε. Η Βουλή, αν έχουν διακοπεί οι εργασίες της κατά το σχηματισμό της Κυβέρνησης, καλείται μέσα σε δεκαπέντε ημέρες να αποφανθεί για την πρόταση εμπιστοσύνης.
6. Πρόταση εμπιστοσύνης δεν μπορεί να γίνει δεκτή, αν δεν εγκριθεί από την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων βουλευτών, η οποία όμως δεν επιτρέπεται να είναι κατώτερη από τα δύο πέμπτα του όλου αριθμού των βουλευτών.
Πρόταση δυσπιστίας γίνεται δεκτή, μόνο αν εγκριθεί από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών.

Πρόταση εμπιστοσύνης ή δυσπιστίας δυνητικά οποτεδήποτε

3η έκφανση της κοινοβουλευτικής αρχής:

- Ο Πρωθυπουργός μπορεί να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης **οποτεδήποτε** κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου (δυνητική ψήφος εμπιστοσύνης).
- Η πρόταση γίνεται δεκτή
  - με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων βουλευτών,
  - η οποία δεν επιτρέπεται να είναι κατώτερη των δύο πέμπτων, δηλ. 120 βουλευτών.

Πρόταση εμπιστοσύνης ή δυσπιστίας δυνητικά οποτεδήποτε

Πρόταση δυσπιστίας

- Η Βουλή έχει το δικαίωμα να αποσύρει την εμπιστοσύνη της
  - από την Κυβέρνηση ή
  - από μέλος της.
- το πλέον ακραίο μέσο κοινοβουλευτικού ελέγχου στη διάθεση της αντιπολίτευσης
- σχέσεις Βουλής – Κυβέρνησης = σχέσεις κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας και αντιπολίτευσης

Βασική βιβλιογραφία

- *Κ. Χρυσόγονου*, Συνταγματικό Δίκαιο, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2003, σ. 260-265 & 526-530.
- *Ευ. Βενιζέλου*, Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου, Αναθεωρημένη Έκδοση, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2008, σ. 397-411 & 641-642.
- *Κ. Μαυριά*, Συνταγματικό Δίκαιο, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σ. 161-167 & 561-579.
- *Δ. Τσάτσου*, Συνταγματικό Δίκαιο, Τόμος Β΄, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σ. 99-111 & 288-296.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας

Λίνα Παπαδοπούλου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

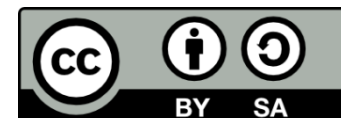

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Δημήτριος Νικηφόρος
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2012-2013

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

